

Öğretmenler için Çocuk İşçiliği ile Mücadele Yol Haritası

Çocuklarla Görüşme Yaparken Dikkat Edilecek Noktalar

Görüşme Öncesinde;

- Öncelikle görüşme yapacağınız çocuğun yaşı ve yaşının gerektirdiği gelişimsel özelliklerin farkında olmak oldukça önemlidir. Çocuğun yaşına göre görüşmenin detaylarını planlamak gerekmektedir.
- Görüşme için kimsenin rahatsız etmeyeceği bir zaman aralığı ayrılmalıdır. Çocuğun çalışma durumunu, okul ve sınıf ortamlarında bazen beklemediğiniz ve ani bir şekilde öğrenebilirsiniz. Bu durumlarda konunun hassasiyeti düşünülerek ortamın ve zamanın uygunluğu gözetilmelidir. Kısaca ayaküstü konuşmak yerine çocuğa bu konunun oldukça önemli olduğu söylenip sizinle paylaştığı için teşekkür edilerek daha detaylı konuşmak için uygun bir yer ve zamana davet edilebilir. Eğer o an konuşmanın daha iyi olacağını düşünüyorsanız güvenli bir ortam yaratılmaya çalışılmalıdır.
- Görüşmenin gerçekleştirileceği ortam ve zaman oldukça önemlidir. Sandalyelerin eşit yükseklikte olması, arada bir masanın olmaması; olmak zorundaysa da masaya çapraz bir şekilde oturulması; görüşme yapacak kişinin önlük ya da üniforma giymemesi çocuğun kendisini daha rahat ifade etmesini sağlayacaktır. Görüşme ortamındaki mobilya ve eşyaların boyutu çocuğun yaşına olabildiğince uygun olmalıdır. Görüşme yapılan odanın kapısının kilitli olmaması ve görüşmecinin kapının önünü kapatacak şekilde oturmuyor olması görüşmenin akışını rahatlatacaktır.
- Görüşme sırasında telefonlar kapatılıp, odaya acil durumlar harici girilmeyeceğinden emin olunarak görüşmeye başlamak önemlidir.
- Yapılacak görüşmeye davet edilen çocuk görüşme öncesinde genel hatlarıyla bilgilendirilerek görüşmeye dair endişelerinin oluşması engellenmelidir. Görüşmenin yeri ve saat aralığı detaylı bir şekilde söylenmeli ve kendisine ayrılmış bir zaman olduğu belirtilmelidir.
- Görüşme öncesinde kendinizin görüşmeye hazır olma durumunuzu değerlendirmek de oldukça önemlidir. Bu görüşmenin sizi nasıl etkileyeceği, görüşmeyi yapmaya hazır hissedip hissetmediğiniz ya da görüşme sırasında bir destekçiye ihtiyaç duyup duymadığınız kendi iyilik haliniz için mutlaka değerlendirmeniz gereken hususlardır.
- Görüşme mevcut durumu teyit etmek amaçlı olduğu için bazen birden fazla görüşme gerekli olabilir. Fakat burada çocuğun güvenli hissedeceği bir ortam kurularak, sorgulanıyor gibi hissettirmeden görüşmenin yapılması önemlidir.
- Görüşme sırasında odada ikiden fazla yetişkinin olmaması çocuğun kendisini daha rahat hissetmesi için etkili olacaktır. Ayrıca odada bulunan kişilerin sınıf öğretmeni, okul psikolojik danışmanı gibi çocukla daha fazla vakit geçiren ve çocuğun güven ilişkisi kurduğu kişiler olması daha kolaylaştırıcı olabilir.
- Görüşme yapacak kişilerin çocuk hakkında ön bilgiye sahip olması görüşmeyi planlamada etkili olacaktır. Örneğin; çocuk Türkçeyi konuşmakta zorlanıyorsa görüşmenin kendi dilinde yapılmasını sağlamak ya da görüşmenin başında çocuğu kendi dilinde selamlamak güven ortamının kurulmasını kolaylaştıracaktır. Yine, çocuğun gelişimsel ya da fiziksel bir engeli mevcutsa görüşme ona göre planlanmalıdır.
- Çocukların çalışma yaşı maalesef ki ilkökul seviyesine bile inebilmektedir. Bu nedenle küçük yaştaki çocukların kendilerini daha iyi ifade edebilmeleri için farklı teknik ve materyallerden yararlanılabilir. Oyun, resim ve oyuncaklar en büyük yardımcınız olacaktır.
- Yapılacak görüşmenin amacı ve akışı hakkında yarı yapılandırılmış bir plan hazırlamak ve görüşmeyi yapacak kişilerin tümünün bu amaç ve planda ortaklaşması görüşmenin akışını ve görüşmeyi odaklı tutmayı kolaylaştıracaktır.

Öğretmenler için Çocuk İşçiliği ile Mücadele Yol Haritası

Çocuklarla Görüşme Yaparken Dikkat Edilecek Noktalar

Görüşme Sırasında;

- Görüşmenin başında odada çocuğun tanımadığı biri varsa tanıtılması ve çocuğa görüşmenin amacından, kabaca süresinden bahsetmek gerekmektedir.
- Çocuğun nereye oturacağı ya da hangi kalemleri kullanabileceği gibi belli bir oranda kontrol verilmelidir ki çocuk bunun bir sorgulama değil karşılıklı eşit bir ilişki olduğunun farkına varabilsin.
- Soruları yöneltirken kapalı uçlu ya da yönlendirici sorular sormak yerine açık uçlu sorular sormak alınan cevapların daha detaylı olmasını sağlayacaktır.
- Görüşmeyi yapacak kişilerin sorgulayıcı, yargılayıcı ve yönlendirici olmaması iletişimi kolaylaştıracaktır. Bunun bir müdahale değil tespit görüşmesi olduğu akılda tutulmalıdır.
- Görüşmeci, çocuğun seçtiği kelimeleri düzeltmemeli, konuşma sırasında çocuğun kelimelerini kullanarak ilerlemelidir. Ayrıca görüşmecinin kullandığı kelimelerin de çocuğun gelişimsel düzeyine uygun olması iletişimi oldukça kolaylaştıracaktır.
- Güven ortamını kurmak için dikkatle yaklaşılmasına rağmen çocuk sorulara cevap vermek istemeyebilir. Bu durumda çocuğa konuşması için ısrar etmemek ve görüşmeyi çocuğun çalışma durumu hakkında ipucu verecek daha günlük yaşama dair sorular etrafında ilerletmek çözümlerden biri olabilir. Eğer gerek görülürse çocuğun da görüşü alınarak herkese uygun olan başka bir zamanda ikinci görüşme ayarlanabilir. Aile üyeleri, okul personeli gibi kaynaklara başvurularak bilgi toplamaya devam edilmelidir.
- Görüşmeye başlarken çocuğun rahat hissetmesini sağlayacak genel bir konuşmayla, çocuğun bir gününün nasıl geçtiği sorularak başlanabilir. Buradaki konuşmalar konuyu çocuğun çalışmasına dair gündeme götürüyorsa 'aslında ben de seninle bu konuyu görüşmek istiyordum' diyerek ilerlenebilir.
- Eğer çocuk ilgili konuya gelmiş, fakat sorulara cevap vermekte zorlanıyorsa; 'Seni şu an zorlayan bir his olduğunu düşünüyorum. Benimle paylaşmak ister misin?' gibi sorularla yansıtma yapılabilir. Burada çocuğa ihtiyaç duyduğu kadar zaman vermek ve belirlenen görüşme saati boyunca konuşmak isteyene kadar zamanı olduğunu hatırlatmak iyi gelecektir.
- Eğer baştaki rahatlatıcı konuşmalar konuyu çalışma riskine dair yerlere götürmüyorsa gözlemlerinizi yola çıkararak konuşmayı ilerletebilirsiniz; 'Bir süredir okula yorgun geldiğini gözlemliyorum. Hayatında seni yoran bir şeyler mi var?' ya da 'Hafta boyunca okula sık sık devamsızlık yaptığını görüyorum. Bunun bir sebebi var mı?'.
- Gerekli bilgiler alındıktan sonra görüşmeyi kapatmadan önce çocuğun tüm konuşulanlara dair nasıl hissettiğini sorun. Çocuk görüşme sonucunda kötü görünüyorsa çocukla hobilerden, sevdiği şeylerden, günün geri kalanında ne yapılacağından bahsederek daha pozitif konulara odaklanması sağlanabilir. Resim çizme tekniği de bu amaçla kullanılabilir.
- Görüşmeyi bitirirken henüz nasıl ilerleyeceğinize dair yol haritasını belirlemeye ihtiyaç duysanız da çocuğu süreç hakkında bilgilendirmek ve daha az belirsizliğe yer bırakmak gerekmektedir.